

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Maj 1885, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition N:o 46, angående med Portugal afslutad handels- och sjöfarts-traktat.

Kongl. Maj:t har i nådig proposition till Riksdagen, N:o 46, med öfverlemnande af en med Portugal afslutad handels- och sjöfartstraktat jemte dertill hörande tilläggsprotokoll, äskat Riksdagens godkännande af de bestämmelser i traktaten, hvilka sådant kräfva.

Bevillnings-Utskottet, till hvars behandling ifrågavarande ärende hänskjutits, får härmed deröfver afgifva sitt betänkande.

Såsom af de vid den Kongl. propositionen fogade handlingar inhemtas, afslöts den 29 Juli 1641 i Stockholm mellan Sverige och Portugal ett fördrag i 29 artiklar, hvilket förklarades afse fred, vänskap och fullkomlig handelsfrihet samt enligt slutartikeln skulle »icke allenast förbinda Drottningen samt regeringen i Sverige och Konungen samt regeringen i Portugal, utan ock i all sin förbindande kraft öfvergå till deras efterträdare». Uti art. 3 och 4 i detta fördrag medgifves svenska fartyg »att fritt segla till konungarikena Portugal och Algarve äfvensom till de provinser och öar, som höra till dessa riken». In- och utförsel förklaras vara »fria utan hinder eller pålaga, sedan blott de tullafgifter blifvit erlagda, som betalas af andra folkslag, som äro i vänskap och förbund, hvilka afgifter böra vara måttliga utan utomordentliga tillökningar och skola utgå till det belopp, hvarom framdeles å omse sidor skall öfverenskommas». I art. 7 stadgas vidare, att de fördragsslutande makternas fartyg skola i hvarandras hamnar vara be-

friade från alla pålagor »såväl hamnpénningar som hvarje annan afgift» med undantag af tullumgälder. Art. 27 och 28 innehålla aftal om ömsesidig behandling såsom den mest gynnade nation, hvarvid likväl den skilnad förekommer, att, medan båda rikenas undersåtar ömsesidigt tillförsäkras »de privilegier och rättigheter, som andra allierade rikens undersåtar njuta och hafva njutit äfvensom de synnerliga tillökningar i dessa privilegier, som för framtiden kunna tjenliga synas», stadgas dessutom särskildt i art. 28: »Men uttryckligen förbinder sig den Kongl. portugisiske legaten att, om någon förmånsrätt, frihet eller privilegier ånyo skulle förunnas andra vänskapliga eller allierade folkslag, af hvilka svenske män och undersåtar förut icke varit delaktiga, tillse det samma förmån, frihet eller privilegium måtte förunnas och stadfästas utaf hans Herre Konungen i Portugal för alla Sveriges vasaller och undersåtar, så att det genom ord och gerningar bekräftas, att ingen nation är vänskapligare ansedd och kärare för Hans Maj:t Konungen af Portugal än Sveriges Rikes vasaller och undersåtar». Någon liknande förbindelse å Sveriges sida stadgas deremot icke.

Den i fördraget omnämnda framtida öfverenskommelsen om tull-afgifternas belopp blef emellertid aldrig afslutad, och bestämmelserna om sjöfartens fullkomliga frihet synas, hvad åtminstone den indirekta fraktfarten beträffar, under tidens lopp efter hand hafva från Portugals sida fallit i glömska och upphört att tillämpas. Någon vare sig direkt eller indirekt portugisisk sjöfart på Sverige egde å andra sidan icke rum.

Från början af detta århundrade hafva, om än med vissa afbrott, underhandlingar pågått om ett nytt ordnande af de båda ländernas handelsförbindelser, utan att dock förr än nu leda till önskad resultat. För dessa underhandlingar lemnas utförlig redogörelse i de protokoll, hvilka åtfölja den Kongl. propositionen. Der inhemtas, hurusom från svensk sida den åsigt förfäktats, att, då någon tidsbestämning eller uppsägning icke i det forna fördraget omnämndes, och detsamma aldrig blifvit från någondera sidan uppsagdt, fördraget ur strängt rättslig synpunkt ännu egde gällande kraft. Den portugisiska regeringen åter har väl vid flera tillfällen direkt eller indirekt erkänt den fortfarande giltigheten af den i fördraget medgifna likställighet, men dessa erkännanden hafva dock icke varit af så uttrycklig natur, att regeringen numera vill anse sig deraf bunden, utan regeringen har fastmera på senare tiden städse fasthållit den åsigten, att traktaten för länge sedan förlorat all laga kraft till följd af de mellan Sverige och Portugals bundsförvandter förda krig. Herr Ministern för utrikes ärendena förklarar sig visserligen hysa den åsigten, att, då något krig efter fördragets afslutande icke förts mellan Sverige och Portugal, detsamma fortfarande borde

anses gälla, men har, i betraktande af den bestämda meningsskiljaktighet, som sålunda yppats mellan de båda makterna, funnit utsigt saknas att på grund af den forna traktaten, utan afslutande af ett nytt fördrag, uppnå hvad som under de mångåriga underhandlingarna städse varit det från vår sida eftersträfvade målet, eller behandling i afseende å handel och sjöfart lika som den mest gynnade nation. Dessutom omfattade det gamla fördraget endast Sverige, icke jemväl Norge.

Efter det handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg, i en den 26 Februari 1883 till Kongl. Maj:t ingifven underdånig skrifvelse, framhållit, hurusom en traktat med Portugal, hvarigenom de förenade rikena derstädes bereddes den nyss omförmälda förmån, vore desto önskligare, som under år 1882 mellan Portugal samt England och Frankrike afslutats traktater, beredande dessa sistnämnda länders handel och sjöfart en bättre ställning i förhållande till Portugal, än den de förenade rikena der intoge, samt Kongl. norska regeringen den 5 Oktober 1883 och Kommerskollegium den 21 December samma år i infordrade utlåtanden tillstyrkt afslutandet af ett dylikt fördrag, lät Herr Ministern för utrikes ärendena utarbета förslag till ett sådant, på grundval af hvilket förslag förnyade underhandlingar inleddes med portugisiska regeringen, hvilken emellertid äskade vissa tillägg till förslaget. Dessa funnos väl från de förenade rikenas sida delvis oantagliga, men i återstående hänseenden åter icke möta betänkligheter, i följd hvaraf det nya förslag framlades, hvilket omsider af portugisiska regeringen till alla delar antagits och nu blifvit svenska Riksdagen och norska Stortinget förelagdt.

Vid pröfningen af detta ärende har Utskottet, utan att underkänna vigten af de skäl för de ifrågasatta traktatsvilkorens antagande, hvilka kunna hemtas ur den betydelse, som en dylik traktatsförbindelse med Portugal eger för de förenade rikena, betraktade såsom ett helt, dock ansett sig hufvudsakligen böra taga i öfvervägande, i hvad mån fördraget ur utslutande svensk synpunkt innehåller tillfredsställande bestämmelser.

Genom det sålunda träffade aftal har, heter det i den Kongl. propositionen, »det från vår sida eftersträfvade målet af behandling som den mest gynnade nation fullständigt vunnits».

»Vår handel på Portugal, särskildt vår utförsel af jern och stål, kommer i följd deraf numera att på denna marknad kunna under förmanliga villkor upptaga täflan med andra hittills mera gynnade länder.»

»Till vinnande af denna fördel har endast medgifvits en föga väsentlig höjning af gränsen för den lägre vintullen under den tid denna gräns, genom aftal med annan främmande makt, redan är bunden vid

20 procent alkoholhalt, samt en förbindelse att icke under den tid traktaten varar införa någon underafdelning af tullsatserna å viner, hvilkas alkoholhalt faller mellan 21 procent och 25 procent.»

Värdet af de från Portugal till Sverige införda varor utgjorde under åren 1879—1883 i årligt medeltal 1,282,301 kronor och sistnämnda år 1,559,557 kronor. Årliga medelvärdet å de från Sverige till Portugal utförda varor uppgick under samma femårsperiod till 1,304,526 kronor, och sistnämnda år utgjorde utförselsvärdet 1,279,952 kronor.

I förenämnda utförselssiffror ingingo följande varor med nedan omnämnda belopp:

	Årligt medeltal åren 1879—1883.	År 1883.
Jern och stål	667,109 kronor	537,698 kronor.
Trävaror	619,870 „	713,353 „
Öfriga varor.....	17,547 „	28,901 „

Bland »öfriga varor» märkas företrädesvis punsch, tjära, trämassa och tändstickor.

Till underlättande af uppfattningen af den föreliggande traktatens betydelse för vår export, anser sig Utskottet böra lemna följande upplysningar rörande den portugisiska tullagstiftningen under senaste tiden, grundade på en Utskottet af Utrikesdepartementet tillhandahållen promemoria.

Genom en lag af den 22 December 1870 upphäfdes den differentialtull af 20 $\frac{1}{10}$, som förut uppbars i Portugal vid indirekt införsel, d. v. s. vid införsel af ett lands produkter öfver ett annat land eller med ett annat lands fartyg. Denna lag gjorde deremot *icke* någon förändring i den s. k. konventionella tull-regimen. Jemte den allmänna tulltariffen af 1860 bestod nemligen, på grund af en 1866 med Frankrike afslutad traktat, en detta land särskildt tillgodokommande tarif, kallad den konventionella, hvilken emellertid på grund af klausulen om den mest gynnade nations behandling äfven utsträcktes till England och vissa andra länder.

År 1876 antogs en lag, hvarigenom regeringen bemyndigades att utsträcka den konventionella tariffen till alla länder, som medgäfvor Portugal den mest gynnade behandling. På grund af denna lag erbjöd portugisiska regeringen i Maj 1879 att, under den tid underhandlingarna om en traktat påginge, medgifva äfven de förenade rikena förmånen af den konventionella tariffen, hvilket anbud dock sedermera i följd af en i Portugal inträffad ministërförändring förföll. Den konventionella tariffen är numera fastställd genom den förnyade

traktaten med Frankrike af år 1881, ratificerad 1882, och är på grund af afslutade traktater tillämplig på de flesta af Europas stater.

Fullföljande sitt år 1879 gjorda anbud, utsträckte portugisiska regeringen år 1882 frivilligt till de förenade rikena tillämpningen af samma tarif, men ehuru tullen å våra varor derigenom nedsattes från de högre tullsatserna i den allmänna tariffen till de lägre i konventional-tariffen — exempelvis för jern från 5 procent till 2 procent —, uppkom dermed ingalunda likställighet med Frankrike och andra mest gynnade länder. Förutom införselstullen uppbäras nemligen af portugisiska tullverket:

1) en »taxa complementar» af 2 procent ad valorem enligt lagen den 23 April 1880, förlängd genom senare dekret och ännu gällande;

2) s. k. tullemolumenter af 3 procent af införselstullen, enligt lagen af den 7 December 1864;

3) en tilläggsskatt af 6 procent af såväl införselstullen som »taxa complementar», enligt lagen den 27 April 1882.

Alla dessa afgifter måste fortfarande erläggas af de förenade rikena.

Frankrike och öfriga mest gynnade länder, nemligen Tyskland, Österrike—Ungern, Belgien, Storbritannien, Grekland, Spanien, Holland, Schweiz och Turkiet, äro deremot på grund af sina traktater med Portugal och enligt art. 3 af franska traktaten icke skyldige att för de i tulltariffen upptagna artiklar betala andra afgifter än införselstull och 3 procent tullemolumenter. De äro således i fråga om dessa artiklar befriade både från »taxa complementar» af 2 procent *ad valorem* samt tilläggsskatten af 6 procent å införselstullen och »taxa complementar», hvilka afgifter endast utgöras af de nationer, som icke åtnjuta den mest gynnade behandling, hvaribland de förenade rikena, Danmark och Ryssland. Gent emot dessa är Portugal för öfrigt icke bundet att längre än det faller sig lägligt tillämpa *konventional*-tariffen, utan kan, derest traktat icke mellankommer, när som helst återkalla sitt ofvanberörda medgifvande och mot dem tillämpa den *allmänna* tulltariffen jemte de ännu utgående tilläggsafgifterna.

Enligt af Generalkonsulatet i Lissabon lemnade uppgifter framgår skilnaden i tullbehandlingen å den viktigaste artikeln, stångjern, enligt 1:o den allmänna tariffen, 2:o den konventionella tariffen, sådan den för närvarande tillämpas å de förenade rikena, och 3:o den konventionella tariffen, sådan den åtnjutes af Frankrike och de mest gynnade länderna, af följande tabell, hvilken åskådliggör tullbehandlingen af ett parti af 10,000 kilogram, till värde af 500,000 reis [250 reis = 1 krona]:

Den allmänna tariffen.	Den konventionella tariffen, sådan den f. n. tillämpas å de förenade rikena.	Den konventionella tariffen, sådan den åtnjutes af Frankrike och de mest gynnade länderna.
Reis	Reis	Reis
500,000	500,000	500,000
a) 5 % ad valorem	a) 2 % ad valorem	a) 2 % ad valorem
25,000	10,000	10,000
b) 2 % additional.....	b) 2 % additional	
10,000	10,000	
S:a 35,000	S:a 20,000	S:a 10,000
3 % i tull-emolumenter på	3 % i tull-emolumenter på	3 % i tull-emolumenter på
a	a	a
750	300	300
6 % extra skatt på a och	6 % extra skatt på a och	
b	b	
2,100	1,200	
Summa reis 37,850	Summa reis 21,500	Summa reis 10,300

Af dessa uppgifter framgår, hurusom för det svenska jernet för närvarande omkring dubbelt så hög tull måste erläggas som för det franska eller engelska. Skulle Portugal gent emot oss återgå till tillämpning af sin ännu mera betungande allmänna tariff, komme tullen å det svenska jernet att blifva nära fyra gånger så dryg som tullen å de gynnade ländernas. Och oaktadt de senast medgifna lättnaderna har vår utförsel till Portugal af jern och stål under senare tiden endast med svårighet någorlunda hållit sig uppe. Den utgjorde nemligen

år 1879	4,620,576	kilogram.
„ 1880	3,090,728	„
„ 1881	4,719,444	„
„ 1882	3,838,943	„
„ 1883	3,365,602	„
„ 1884 omkring	3,913,000	„

I konsulsrapporter af den 6 Mars 1883 och den 11 Mars 1884 upplystes, att begärligheten efter engelskt jern, till svenska exportörers förfång, fortfarande var i stigande. Utskottet har erfärit, att våra jern-

exportörer under en tid lyckats i någon mån hålla stånd mot denna konkurrens på det sätt, att icke obetydliga kvantiteter svenskt jern till Portugal införts öfver England och Tyskland, hvarigenom differentialtullen undgicks, ehuruval denna omgång å andra sidan lände till men för den svenska fraktfarten, men att portugisiska regeringen, som fått uppmärksamheten fäst å detta förhållande, på senaste tiden genom skärpt kontroll vetat förebygga eller åtminstone i hög grad försvåra detta tillvägagående. Vid sagda förhållanden är det fara värdt att, utan en traktat, vår export af jern och stål på Portugal ginge en föga lysande framtid till mötes, och då å ena sidan dessa artiklar äro bland våra förnämsta exportvaror samt å andra sidan vår hittillsvarande export till Portugal fyller blott en mycket ringa del af detta lands växande behof af främmande jern och stål, hvaraf år 1882 dit infördes 17,974,000 kilogram, år 1883 25,265,000 kilogram, samt år 1884 icke mindre än omkring 39 millioner kilogram måste det betraktas såsom en fördel af icke ringa vigt, om våra bruksidkare genom traktaten sättas i stånd att med större framgång upptaga kampen med främmande länders.

De direkta fördelar i form af tullnedsättningar, som traktaten bereder oss i fråga om en del andra artiklar, såsom vissa slag af trävaror, punsch m. m., äro visserligen mindre väsentliga, om än icke betydelselösa. Oafsedt de lätnader af dylik art, traktaten kan bereda, äfvensom den redan påpekade omständighet, att i här berörda hänseenden förändrade förhållanden kunna i Portugal inträda, under hvilka fördelarna af behandling som den mest gynnade nation kunna vardas ojemförligt större än nu, må för öfrigt erinras, att här är fråga icke allenast om tullafgifternas belopp, utan jemväl om andra bestämmelser rörande förtullningen, med mera, i hvilket afseende den portugisiska lagstiftningen innehåller åtskilliga till förmån för vissa länder meddelade undantagsstadganden, hvilka i följd af traktaten komme jemväl de förenade rikena till godo. Att våra handelsvaror och fartyg komma i åtnjutande af samtliga de fördelar, som medgifvas åt andra staters, måste vara en vinst af ganska afsevärd beskaffenhet, och detta desto hellre, som vår direkta sjöfart till Portugal under senare tid visat ökad lifaktighet, samt i följd af vår likaledes utvecklade handelsförbindelse med Spanien våra fartyg nu mer än förr torde anlöpa Portugal.

I afseende å nu berörda förhållanden anser sig Utskottet, med erinran att portugisiska fartyg nästan alls icke besöka svenska hamnar, böra meddela hosföljande dels ur Kommerskollegii förenämnda utlåtande till Kongl. Maj:t samt dels, hvad de båda senaste åren angår, ur nyssberörda konsulsrapporter hemtade redogörelse för Sveriges sjöfart å Spanien under nedannämnda år:

År.	Till Portugal ankomna svenska fartyg.		Deraf med last			
			ankomna.		afgångna.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
1878	117	29,131	65	15,694	82	18,980
1879	116	29,846	84	21,417	103	25,533
1880	105	27,820	81	21,035	90	22,579
1881	107	34,090	82	26,990	94	28,933
1882	88	28,778	64	22,164	69	20,497
Summa	533	149,665	376	107,300	438	116,522
Årligt medeltal 1878—1882	107	29,933	75	21,460	88	23,304
1883	99	36,098	67	24,750	87	30,273
1884	128	44,556	74	25,614	104	35,854

Bland de från Portugal hit införda varor utgöra korkbark och koksalt de ojämförligt viktigaste. Af korkbark har införselsvärdet i årligt medeltal åren 1879—1883 utgjort 586,010 kronor och sistnämnda år 710,178 kronor; af koksalt i årligt medeltal under samma femårsperiod 466,043 kronor och sistnämnda år 667,942 kronor. Af öfriga varor har sammanlagda införselsvärdet under femårsperioden i årligt medeltal uppgått till 230,248 kronor och år 1883 till allenast 181,437 kronor.

Den enda väsentligare införselsvaran, jemte de båda nämnda, är vin, hvaraf införselsvärdet under femårsperioden i medeltal utgjort 210,837 kronor och år 1883 136,114 kronor. I öfrigt har införseln hufvudsakligast utgjorts af apelsiner, bönor, kaffe, kakao, lök, oljor, rör, speglar och sten.

Då så väl korkbark som koksalt i Sverige åtnjuta tullfrihet, samt i följd af den i vår tullagstiftning genomförda grundsats, att åt tarifftraktatsbestämmelser allmän giltighet gifvits i tulltaxan, Portugal i fråga om de öfriga artiklarna redan tillföre åtnjutit behandling som den mest gynnade nation, är det uppenbart, att traktaten icke för oss innebär någon annan uppoffring än den ofvan omförmälda, i fråga om vin aftalade.

Utskottet förbiser ingalunda de olägenheter, som i allmänhet äro förknippade med en traktatbestämd tariff. Dessa olägenheter, hvilka med skärpa framhållits vid de föregående tillfällen, då hos oss fråga

förevarit om ingångna tariftraktaters godkännande, skulle helt visst hafva afhållit Riksdagen från att å dessa meddela sådant godkännande, derest ej de fördelar, som samma traktater ansågos medföra, betraktats såsom väsentligen öfvervägande antydda olägenheter. Den i art. 7 af nu föreliggande traktat beträffande artikeln vin — i afseende hvarå Portugal, traktaten förutan, fortfarande finge åtnjuta de genom traktaten mellan de förenade rikena och Spanien för viner ej öfverstigande 20 procent alkoholhalt medgifna lägre tullsatser af i Sverige 15 öre och i Norge 11,52 öre per liter — till Portugals förmån intagna bestämmelse derom, att gränsen för den lägre vintullen må framflyttas till 21 procent, är dock icke af beskaffenhet att böra möta någon som helst betänklighet. Kommerskollegium har icke funnit något att dervid erinra. Att betydelsen deraf i sjelfva verket är försvinnande liten, inses lätteligen. Under tiden från den 11 Juli 1883, då nu gällande bestämmelser, hvarigenom gränsen för den lägre vintullen i Sverige höjdes från 15 till 20 procent, trädde i kraft, och intill samma års slut, utgjorde rikets hela import af vin:

af till och med 20 procent alkoholhalt:

på fat	941,313 kilogram,
på buteljer	297,309 liter,

samt af mer än 20 till och med 25 procent alkoholhalt:

på fat	88,818 kilogram,
på buteljer	7,231 liter;

och under år 1884 har, enligt meddelande från Generaltullstyrelsens revisionsbyrås statistiska afdelning, vinimporten utgjort:

af till och med 20 procent alkoholhalt:

på fat	2,196,709 kilogram,
på buteljer	619,657 liter,

samt af mer än 20 till och med 25 procent alkoholhalt:

på fat	113,845 kilogram,
på buteljer	8,333 liter.

Samfälda vinimporten af de fem alkoholstarkaste graderna har alltså under ifrågavarande tid uppgått till blott något öfver 5 procent af rikets hela vininförsel, och under förstnämnda kategori falla de s. k. dessert- eller likörvinerna, hvilka i allmänhet hålla öfver 21 till och med 25 procent alkohol och sålunda icke beröras af traktaten. Den betingade förändringen måste följaktligen i fiskaliskt hänseende vara af mycket ringa betydelse, och den innebär endast en återgång till hvad

som egde tillämpning före år 1882. För öfrigt minskas denna betydelse ytterligare derigenom, att en dylik procentbestämmelse i allmänhet torde kunna åtminstone i viss mån af importörerna kringgås. Härtill kommer, att det ifrågavarande förbehållet gäller allenast en kortare tid. Med hänsyn dertill, att handelstraktaten med Spanien icke är afslutad för längre tid än till och med den 30 Juni 1887, samt att de fördelar, som genom en traktat med Portugal kunde beredas de förenade rikena, näppeligen kunde anses vara af den beskaffenhet, att det allenast för deras skull vore skäl att betaga sig rättighet att, derest omständigheterna eljest skulle dertill föranleda, återgå till en lägre gräns mellan svagare och starkare viner, hafva nemligen här afsedda bestämmelser i den portugisiska traktaten affattats på sådant sätt, att vid tidpunkten för den spanska traktatens utlöpande, derest denna icke förlänges, full frihet må vara de förenade rikena beredd att i afseende å vintullen vidtaga de anordningar, som må finnas af då för handen varande förhållanden påkallade, och detta ehuru traktaten med Portugal är afslutad för tio års tid, och sålunda de genom samma traktat Sverige tillförsäkrade fördelar komme att under berörda tid tillgodonjutas.

Än mindre vigt kan tilläggas den i samma Art. förekommande bestämmelse, hvarigenom de förenade rikena förbinda sig att fortfarande belägga i Portugal producerade viner, hvilkas alkoholhalt öfverstiger 21 procent, men ej 25 procent, med fasta tullsatser, utan hänsyn till alkoholhalten. I afseende härå anmärker Herr Statsministern, hurusom veterligen någon afsigt icke hos oss yppats att på sins emellan skiljaktigt sätt tullbeskatta de viner, hvilkas alkoholhalt faller inom nämnda gränser.

Hvad i traktaten stadgas om *drawback*, annan tullrestitution och skeppsumgälder, står i full öfverensstämmelse med redan gällande lagstiftning och hittills iakttagna grunder för behandling af de mest gynnade nationer vid deras handels- och sjöfartsförbindelser med vårt land.

De i traktaten Portugal lemnade medgifvandena torde sålunda icke böra från tullagstiftningens synpunkt framkalla någon betänklighet mot godkännande af en traktat, som ostridigt är till icke ringa gagn för vår varuutförsel till nämnda land. Fast hellre måste det pris, hvartill de från svensk sida åsyftade fördelarna nu ändtligen efter 60-årigt arbete vunnits, vid jämförelse med dessa anses synnerligen billigt. Och då det vid sådant förhållande, enligt Utskottets öfvertygelse, skulle vara att illa värna landets intressen, om samtycke till traktaten från svensk sida vägrades, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte meddela det af Kongl. Maj:t äskade godkännande af den med Portugal afslutade handels- och sjöfartstraktaten.

Stockholm den 11 Maj 1885.

På Utskottets vägnar:

A. G:SON BENNICH.
